

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

Нам улууһун хаһыата — 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Тыл — омук баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биирдии норуот бэйэтин ураты майгынаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

Госдума депутатын көрсүү

Ааспыт субуотага улуус дьаһалтатын мунньахтыыр саалатыгар Госдума хотугу проблемаларга комиссиятын председателэ Гоман Владимир Владимировичи кытта Муннаабы улуус баһылыга А. Н. Ядрев салайан ытта. В. В. Гоманы Республика Палататын Председателэ, Федерация Сэбиэтин чилиэнэ Е. М. Ларионов, Федерация Сэбиэтин чилиэнэ Е. К. Прокопьев, Ил Түмэн депутаты А. Н. Жирков, Ил Түмэн пресс-сулуспатын секретара Е. Е. Сибиряков арыйдылар.

В. В. Гоман тыл эттэ:

— Хотугу сир проблемаларыгар үһүс сылын үлэлибит. Күндү металллар туһунан Сокуону ылыныыга «Алроса» компанияны кытта биригэ үлэстэтибит. Андрей Васильевич Кривошапкин абыайа ахсааннаах хотугу норуоттар тылларынан учебниктары бэчээттиргэ үлэстэрчэ көрдөспүтэ. 1997 сылга бу сыалга 6 млрд. солк. бэрилиннэ. Саха сиригэр үһүс төгүдүн сылдыбын (бэйэтэ Ямало-Ненецкэй автономнай уокуруктан Госдумада иккис төгүдүн депутат). Президент М. Е. Николаевы кытта икки чаас кэпсэттибит. Правительственной муннаах депутаттарын кытта көрсүстүбүт.

Ииникитин Государственной Муннаах уонна Госдума биригэ үлэлиргэ дуогабар түһэрсэхтэрэ. Эһиэхэ 1 тонна оттук 400 тыһ. солк. тустар, оттон кинигэ 2 төгүл чөлчөкү. Саха сирэ олус баай, нефтепродукталары, оттугу миэстэтигэр хааччынааха. Уопсайынан Хотугу сир дойдуга олус элбэки биэрэр, оттон ыларга ылгын чыгыһа саба. Госдумага Хотугу сир интэриэһин 12 депутат көмүскүүбүт. Налоговой кодекска (законодательство) хотугу усулуобуйаны учуоттуур наада. Биһиги сылбыт—Хотугу сир олохтоохторун интэриэстэрин туруулаһын.

Ийыталаһы көхтөөхтүк барда. Онно кытыннылар: Г. Н. Попов (күндү металллар тустарынан, атомнай дөлбөтүпүтүрүлэр содуллара, Правительствога итэбэл туһунан), А. В. Харитонов (Жириновский, «Матроскай тишиннаа» олобруттар Госдуматтан хаһан тохтуулар, Чечня боппуруоһа), Е. Е. Орлов (норуот тыа сириттэн барар), Саха норуотун абыайа ахсааннаах норуоттар ахсааныгар киллэриэххэ., И. И. Иванов (Президент быбардарыгар ороскуоттар, Госдуманы ыһыи, Правительство уонна Ил Түмэн комиссиятын кытта барбыт. Биһиги Республикабытыгар банановай усулуобуйа суох, ону бэчээккэ, телевидениега кырааскалаан, тупсаран көрдөрө сатааһын баар. Уотурбаны тизээн аҕалы уу, салгын курдук наада. Симментальскай уонна холмогорскай боруода сүөһү уотурбата суох сатамат.

мин (нолуоктар тустарынан), Р. Р. Волох (кулун тутар 27 күнүгэр акция туһунан), И. И. Кутуков (бюджетниктарга сир тобо бэриллэрий, казактар тобо сэбилэнэ сатыллар), Р. С. Охлопков (гражданство, үөрэхтэһин, хамнас тустарынан), П. Д. Самсонов (кэники 10 сылга промышленноска, тыа хаһаайыстыбатыгар тангары бары критическэй таһымга тийдэ, бу реформа үһү дуо, Госдумага хас «сага» нуучча баарый),

В. В. Гоман ыйтыгыларга барыларыгар астык эппиэтэрий биэрдэ. Госдуманы ыһар туһунан Шумейко этэ сылдыбытын «Шумейко шумит» диин бэргэниик хоруйдаата.

Саха Республикатын Государственной Муннаабын депутаты А. Н. Жирков этитигэр В. В. Гоман Хотугу сир дьылбатыгар ис сүрэгиттэн ыалдьарын бэлиэтээтэ. Ааспыт сайын кэпсэтинни Госдума Хотугу сир проблемаларыгар комиссиятын уонна Ил Түмэн комиссиятын кытта барбыт. Биһиги Республикабытыгар банановай усулуобуйа суох, ону бэчээккэ, телевидениега кырааскалаан, тупсаран көрдөрө сатааһын баар. Уотурбаны тизээн аҕалы уу, салгын курдук наада. Симментальскай уонна холмогорскай боруода сүөһү уотурбата суох сатамат.

Г. Н. Попов антинароднай Конституцияны уларытыаха, хамнаһы, пенсияны прожиточнай минимумга тирнэрдиэххэ диин туруоруста (900 тыһ. солк) И. Е. Обутов реформаттан кэлэйбитин биллэрдэ. Бу сыл үөрэх сылынан биллэриллибитэ, ол ээрэри учууталлар ачыктыыллар. Кулун тутар 27 күнэ—бу аан тыл эрэ. Н. Н. Сивцев дьаһалта ханнык сыанага үлэлиир да, оччо саамай кыра хамнас кээмэйин ылыахтаах диин быһаччы этэн кэбистэ. В. П. Крылова эмп кэлбэт буолан өлөн эрэри өрүһүгэр кыах суоһун бэлиэтээтэ. Сэриин ветераннара льготанан туһаныахтаахтар, норуоту эминэн-томунан хааччыыһыга государственоттан көмө наада, нолуокка ханнык да чөлчөтүн суох.

Республика Палататын Председателэ, Федерация Сэбиэтин чилиэнэ Е. М. Ларионов тыл эттэ.

В. В. Гоман түмүк тылыгар Хотугу сир проблемаларын бэчээккэ, радиога, телевидениега кэниик сирдатыаха диин тоһоболоон бэлиэтээтэ. Госдума уонна СР Ил Түмэнэ биригэ үлэлиэхтэрэ диин эрэннэрдэ, истигиник көрсүү, туруоруу боппуруостары биэрин, аҕаһаһык кэпсэтин иһин махтаһын биллэрдэ.

А. ВАСИЛЬЕВ.

ОИ ДУОРААНА ЭЛЛЭЙИ УМНАР ТАБЫЛЛЫБАТ

Намнаабы педагогической училищени хайаатар да баны ааттыаха диин эдэр интеллигенция түмсүүтэ этии көтөбөн баран бары ытыктыыр, кинэн туттар киһибит Илья Егорович Винокуров аатын туруорбута. Онтон ылата хаһыат хас нүөмэрин аайы кэриэтэ НПУ-га И. Е. Винокуров, М. Е. Николаев, Е. М. Шапошников, З. П. Саввин аатын интэриэххэ диин этиилэр бэчээттэннилэр. Арай биридэ бэрт сэмэйдик Э. С. Сивцев аатын туһунан элэс гыммыта.

Педагогической училище бэйэтин үлэһитэрин, студентарын санаалара улуус үрдүнэн барытынан табанар хаһыатынан иһитиннэрдилибитэ. Арай бу ааспыт нэдиэлэ бэтингэстигэр «НАМ» ТРК-га НПУ оҕолоро онорбут передаларыгар директор В. П. Иванов Эллэй аатын интэригэр баба санаалаахтарын туһунан эппитин улуус кинини уонна кини тулатынаагы нэһиликтэр эрэ истибит-көрбүт буолуохтаахтар.

Эллэй Семенович Сивцевы, биһиги биридэ дойдулаахпыт, народнай художнигы улууска билбэт киһи диин суоҕа буолуо. Саха сирин художниктара кинини олус диин ытыктаан «саха графикатын аҕата» диин ааттыыллар. Эллэй Семенович маны таһынан монументальнай да, станковой да скульптураларынан дьарыктаммыта. Ыраата барбакка Кыһыл Дериэбинэ Аба дойдуну Улуу сэриитигэр өлбүттэр кэриэстэригэр туруорбут монумента, убай туттубут киһитэ Таллан Бүрэ уҕоҕор онорбут Уолан Эриликэ кини талаанын кылаанын көрдөрүлөр.

Саха норуотун өлбөт-сүппэт үйэлээбит «Дьулуруйар Ньургун Боотур» олонхону иллюстрациялааһынга элбэх сыратын биэрэн өр сылларга үлэстэбит төрөбүт норуотун культуратын диригиник өйдүүрүн уонна билэрин көрдөрбүтэ. Художественнай академия 200 сыла туолуутугар быһастапкаа туруорбут «Мин дойдум—Советскай Саха сирэ» үлэтэ Брюссельга, Дрезденгэ тийэ көрдөрүлөн үрдүк сыанабылы ылбытара. 1956 сыллааха Суриков аатынан Москватаабы художественнай училищени бүтэрбитэ онтон биридэ сыл буолаат, 1957 сыллааха ССРС Художниктарын союһун өр сылларга салайбыта, элбэх саҕа, эдэр талааннар сайдан тахсалларыгар биллэр кылаатын уурбута. РСФСР үтүөлээх худомнигин, Саха сирин народнай художнигы аатын ылбыта.

Улууспуттан үөскээн тахсыбит соботох народнай художникты аатын Намнаабы педагогической училищени интэригэр саамай табыгастаах дии саныыбыт. Ефим Михайлович Шапошников Эллэйи учуутал, убай оностубут ахан киһитэ, кини аатыгар улаханнык сүгүрүйэрэ. Ол иһин Эллэй аатынан Намнаабы педагогической училищени иһинэн Е. М. Шапошников аатынан художественнай галерея баар буоларын, тыһынааҕа буоллар, утарыа суоҕа этэ дии саныыбыт.

Талланнар, В. Н. Колпашникова, А. Р. Романова, А. И. Ноговицын, М. Г. Федорова, А. Г. Бочкарева, П. И. Колпашникова, Н. Н. Сивцев, Е. И. Рыкунова, А. Д. Васильев.

ДЕПУТАККА КАНДИДАТТАР

1997 сыл кулун тутар 11 күнүгэр 18 №-дээх Кини быбардыр уокурук бэйэтин муннаабыр улуус муннаабын депутаттарыгар кандидаттары регистрациялаата.

1 №-дээх Үөдэйдээби быбардыр уокурукка: Үөдэй дэтсадын сэбиэдиссэйэ Неустроева Евдокия Гаврильевна туруорулуна. Кини 1951 с. ахсынны 5 күнүгэр төрөөбүт, саха. Иккис кандидат Яковлев Алексей Дмитриевич, Үөдэй орто оскуолатын үөрэх чааһыгар директору солбуйааччы, 1952 с. төрөөбүт, саха.

10 №-дээх Госстрахтаабы быбардыр уокурукка: Зырянов Дмитрий Афанасьевич, ОВД штабын начальнига, 1965 с. төрөөбүт, саха. Протопопов Николай Николаевич, «Дьулуур» жилфонд директора, 1955 с. төрөөбүт, саха. Сивцев Гаврил Николаевич, УлуэПо прораба, 1956 с. төрөөбүт, саха.

Бэйэ инф.

Улуус муннаабын барбыт депутаттарын оннуларыгар быбардар

Государственной былаас улуустаабы бэрэстэбиитэллээх органын—Улуус Муннаабын барбыт депутаттары оннуларыгар быбардар бу дьыл муус устар 6 күнүгэр, баскыһыаныаҕа, олохтоох бириэмэнэн 8 чаас сарсыардаттан киһэ 8 чааска диири ытыллылар.

х х х

18 №-дээх Уокуруктаабы быбар комиссията дьаһалта дьэтигэр 1 этээскэ, 110 хоско үлэлиир, телефона: 21-738.

х х х

Государственной былаас улуустаабы бэрэстэбиитэллээх органын уонна олохтоох баһылыктар быбардарын Сокуонун 33 ытатыгыгар сөп түбэһиннэрэн Быбардааччы өскө быбардыр учаастак тас өттүгэр тахсар түбэлтэтигэр эрдэ быбар буолуон 15 хонук иһинэ 18 №-дээх Кини быбардыр уокурукка кэлэн, онтон 3 хонук иһинэ испииһэккэ кирибит быбардыр учаастагар куолаһын сөп.

х х х

18 №-дээх Кини быбардыр уокурук комиссията:

СЕРГУЧЕВА Дария Николаевна—председатель, САВВИН Дмитрий Иванович—предс. солбуйааччы, ПАВЛОВ Юрий Алексеевич—секретарь

Чилиэннэр:
ПЕТРОВ Николай Николаевич,
ПОПОВА Любовь Михайловна
КОРНИЛОВА Антонина Ильинична
КРИВОШАПКИН Иван Константинович

Государственной былаас улуустаабы бэрэстэбиитэллээх органын—Улуус Муннаабын барбыт депутаттары оннуларыгар быбардарга учаастактаабы быбар комиссиялара тэрээһин муннаабынан эбээһинэстэри үлэстиилэрэ:

1 №-дээх Үөдэйдээби быбардыр уокурукка Үөдэй нэһилиэгэ.

- ПОПОВ Борис Николаевич—председатель
- ПОРотова Татьяна Петровна—предс. солб.
- НЕУСТРОЕВА Наталья Эдуардовна—секретарь
- БОЯРИНА Анфиса Валерьевна—чилиэн
- КРИЖАНОВСКАЯ Надежда Михайловна—чилиэн
- ЭВЕРСТОВ Александр Николаевич—чилиэн.

10 №-дээх Госстрахтаабы быбардыр уокурукка Нам селота.

- ФЕДОРОВ Денис Степанович—председатель
- ОХЛОПКОВА Мария Николаевна—предс. солб.
- КОЛОСОВА Мария Герасимовна—секретарь
- БЕСЧЕТНАЯ Любовь Дмитриевна—чилиэн
- ДАНИЛОВА Зоя Афанасьевна—чилиэн
- ФЕДОРОВА Вера Михайловна—чилиэн
- КОЛОСОВА Сардана Петровна—чилиэн

15 №-дээх Хатырыктаабы быбардыр уокурукка Хатырык нэһилиэгэ

- ЕРШОВ Василий Ильич—председатель
- КОНСТАНТИНОВА Евдокия Егоровна—секретарь
- АБАШЕВА Виктория Викторовна—чилиэн
- ЛУКИН Николай Захарович—чилиэн
- ПЕТРОВ Марк Егорович—чилиэн

15 №-дээх Хатырыктаабы быбардыр уокурукка Маймаҕа нэһилиэгэ.

- ОБУТОВ Иннокентий Игнатьевич—председатель
- СИВЦЕВ Владимир Афанасьевич—предс. солб.
- СОБАКИНА Агафья Кондратьевна—секретарь
- БАЙТОНОВ Максим Петрович—чилиэн
- СИВЦЕВ Руслан Егорович—чилиэн.

18-дээх Уокуруктаабы Кини быбардыр комиссия.

1997 СЫЛ—М. К. АММОСОВ СЫЛА

Аан бастакынан

СУРУЛЛУБУККА ТӨХТҮРҮЙЭН

А. Хамидуллин «Легендарный Максим» диең Алма-Атада, Казакстанга тахсыбыт кинигэтигэр суруллубут: «Иппит дьонун бабатынан эбитэ дуу, эбэтэр ким эрэ сүбэтинэн эбитэ дуу, этэргэ ыарахан, развесткаба нэһилиэккэ кэлбит биһир миэстэбэ түбэһэн, 1906 сыллаахха Максимы биһир кылаастаах, үс группалаах Нам училищетыгар (Куонта Кириэскэ) үөрэххэ биэрбиттэр». Д. С. Макаров суруйарынан ол оскуолаба ыраастык суруйууга уонна ахсаанга үөрэтэллэрэ. Онно сагардыгыта Казанский учительский семинарияны бүтэрбит, демократической хабааннаах Платон Афанасьевич Ушинский диең кини үөрөппит. Максим 30 биэрэстэлээх сиртэн Хатырыктан Куонта Кириэскэ диеңи кыһыннары сатыы сылдьан үөрэнэрэ диең суруйар.

ниэбиттэн элбэх эһэннээх, дьонго эйбэс буолан, ол учуугала П. А. Ушинскийтан истибит сонунун, саха дьадагытын ыар олобо хантан үөскээбитин истибитинэн Ойбос ары олохтоохторугар кэпсирэ. Ол иһин элбэх, сонун кэпсээннээх эдэр оҕону арым олохтоохторо олус сөбүлүүллэрэ. Дьэ, ол да иһин буолуо, Советскай былаас бастакы сылларыгар, аан бастаан сөппэрээтлэр тэриллээлэр. Онно Ойбос арым уонча мала холбоһон бастаан Ойбос диең сөппэрээтэ тэри-нэллэр. Онтон сөппэрээтэ 1929 с. сайын 21 ыалбуол-бут. 1930 с. тохсунньу ый 20 күнүгэр Куһаҕан Ыал нэһи-лэнгин муннабар артыалла-ры тэрийи туһунан боппу-руос көрүлүбүт, балаһыан-цаны билиһинэрбиттэрэ. 1931 с. атырдьах ыйын 18 к. нэһилиэк сэбиэтин Президи-умун муннабар (пред. Мар-ков Николай Прокопьевич) кооперативтары сагалыы тэрийэр туһунан боппуруоһу көрбүттэр, онно Ойбоско Ньукудай Сокольниковы бэ-рээстэбинтэлинэн ыыппыттар. 1932 с. олунньу ый 26 кү-нүгэр сэбиэт боротокуолу-тан көрдөххө бу сыл сага-тыгар Ойбос арыма аан бастаан артыал тэриллибит. Онно председателини Мар-ков (Н. А.) талыллыбыт (Со-рох докумуонна Марков Е. —диең суруллар) Ол буол-бут муһунааха сага артыал-ла Максим Кирович Аммо-сов аатын биэрэргэ бары кэлбит дьон биһир санаанан куластаабыттар. Ошон аан бастаан М. К. Аммосов аа-тын, өссө кини тыһынаабар, Куһаҕан Ыал нэһилигин Ойбос ары олохтоохтору ыһааллар, кинини сөччөт-тон диринчик ытыктыылла-рын көрдөрбүттэр. Бу артыал кини кыһын Ойбос арыма (билингити-нин «Маяктаах» арыма), сайын сугулааннара Куон-та Кириэһинэр, эбэтэр сайы-нын «Төбүрүүн» диең сиргэ баар буолара. Кэлин 1936 с. председателини Шадрин Сергей Константинович үлэ-лээбит. 1936 сыл сагатыгар (МТС территориятыгар кини-нээх) «Молдоруу» диең аа-тыал тэриллибит, сыл бв-түтүгэр артыал «М. Аммо-сов» артыалга холбоспуг эбит. Кининэрэ МТС терри-торията буолбут. 1937 сыл бүтүтүгэр бу артыал аа-та уларытан «Максим Горькай» диең ааттамыт. Бу М. К. Аммосов аатынан артыал «Молдоруууууу»

Т. И. ЗАМЯТИН, тыыл, үлэ ветерана, Нам селотун олохтообо.

КОНКУРСТАР

Чэйиң эрэ, кыргыттар!

Күн уһаан саас иһэрэ чахчы да биллэр буолбут. Халлаан тоһутталаһар тыһыныта ханна да суох. Арай кыргыттар имнэрэ тэтэрэ кыһан үөрэн мичилилээлэр. Туохтан үөрэллэр? Сааскы сылаас күнтэн, олохтон, тапталтан...
Биһир маньык үтүө күн, кулун тутар 7 күнүгэр биһиги оскуолабытыгар «Чэйиң эрэ, кыргыттар!» конкурсу буолан ээстэ. Манна 8-10 кылаас-таманна кыһына. Кыттааччылар бары да утумнаахтык бэлэмнэммиттэрэ өтө көстөр. Конкурс 6 түһүмэтинэн ытытылына: бэйэни биллиһинэри, викторина, бүрүчүөскэ оҕоруута, «Эбэм сундуугуттан» диең ааттаах эргэ таҥастартан, кыргыттар, тимэхтэртэн оҕоһукары рекламалааһын уонна бүтөрбөд оҕоруута.
Бу чөпчөкүтэ суох түһүмэхтэргэ кыргыттар бэйэлэрин сатабылларын, дьобурдарын көрөөччүлөр кэрэхсэтиллэр. Кырдык даһаны биһиги кыргыттарбыт өркөн өйдөөхтөрүн, чабылхай талааннаахтарын, сатабыллаах хаһаайка буолалларын көрдөрдүлэр.
Артыал оҕолорго сылын аайы бурдук ыһытыын, хоһуопу олоһуууну былааннарын өрүү толороро, сүөһү итинтигэр уонна госуларствонь кытта ахсаанга эти арыны туттарыта, туулуу булгалаһыгар сору-дахтарын биһир бастакынан толороро.
Ошон аан бастакы Максим Кирович Аммосов аатын сүкпүт артыал Куһаҕан Ыал (билингитинэн Ленскэй с/о-ветын) территориятыгар тэри-лээ сылдьыбыта архып докумуоннарыттан чуолкай көһүнүлэр. Артыал бүтэник кини билингитинэн СХТ терри-ториятыгар буолбута эмэ биһирэбинэр. Ошон бу миэстэ-бэ эмэ туох эрэ өйдөбү-нүк оҕоһуллара буоллар сөп буолуох эбит. Бу туһу-нан Нам селотун дьаһалтата бу юбилейдаах сылын аан бастаан толкуйдуохтарын наада.

Төрдүс түһүмэх — «Эбэм сундуугуттан». Кыргыттар дуона суохтан туһалааһын оҕорон, кэрэни айан таһаарар интэриһинэй дьарык-таахтар эбит. Хаалбыт эргэ таҥастары сагардан тигин, араас кыргыттар, сымэхтэри оҕоруу.
Ол кэннэ кыттааччылар бары да миньигэс, эриккэс көстүүдээх бүтөрбөдтары оҕордулар. Бэйэс бүтэник түһүмэх — бырааһынньыкка кэтиллэр таҥас модатын көрдөрүү. Кыргыттар аныгы мо-да хайысхатынан ханык өҥ таҥас киирбитин ымык-таан чымпыктаан көрдөрдүлэр.
Түмүккэ 10 «б» кылаас «Блестящие» хамаандата кыайылааһынан табыста. Иккис миэстэбэ 8 «а» кы-лаас кыргыттары («Веснуш-ки») тиксэн үөрүүлэрэ үксэ-тэ. Үһүс миэстэни 9 кылаас «Ньургунун» хамаандата ыл-ла. Биэчэри эбэрэ нүөмэр-дэр уонна иис куруһуоһу сундуу кыргыттар мода көрдөрөн кыргыттар. Бу куруһуоһу Суздалова Е. С. уонна Винокурова А. А. са-лайан ыттылар.
Иһиниктин маньык конкур-стары атын оскуолаһарга, улууска да тэрийи ыттар буоллааха бары бүтүүн дол-гуйан, ис дууһаларыттан кы-һаллан, өйөн тэрийиллэр буоллар, сыл аайы итэбэстэ-ри суох оҕорон үрдүк та-һымнаахтык ытытылыа этэ.

Сардаана ЭВЕРСТОВА. Хатын Арыс оск. 11 кыл. үөрэнээччитэ.

БИҢИГИ ЮБИЛЯРДАРЫТ

Сотурутаабыта Үөдэй нэһилиэгэр ырыа кыһэтэ буолан ааста. Саха сирин биһир талааннаах композитора Василий Алексеевич Зырянов 60 сааһын бэлэтир дьоро кыһэ ытытылына.
Музыка дыкты абыла-гар ыларбыт Василий Алексеевич Нам оройуо-нугар Партизан нэһили-гэр төрөөбүтэ. Аҕата са-халартан бастакы комсо-модец, советскай парти-най үлэһит Алексей Ни-колаевич Зырянов Үөдэй үтүө ыччата, билигин Дьоккуускай куоракка бо-ччоттаах сыннаһаанга олорор.
Эдэр эрдэбиттэн музы-каба, ырыаба абылатан 60 сааһыгар диеңи үһүн тыһынаах айар кэрдиис кэмий үөһүгэр сылдьар.

Ырыан ыллыга тыргылла турдун!

Кини барыта сүүстэн таһа айымньылаах, олоһун 30-н таһа айымньы саха радиотын көмүс фон-датыгар суруллан сытар.
Василий Алексеевич бэ-йэтин айар кыһына музы-ка араас көрүгүнэригэр суруйан холоһон көрө. Холобур, симфонической оркестрга «Хотугу фан-тазия», струнной оркестрга «Саха сюитата», оҕолорго аналлаах ырыа-лары, о. д. а. айымньы-лары.
Бу дьоро кыһэбэ Үө-дэй дөтөсдөн кырачаан толорооччулара В. Зыря-нов «Мин муһуну ыраас», «Үрдүк халлаан», «Ата-бым тыһа», «Кэл, тап-тым тамыһа», «Бары-та анаар», «Туох бары тулуктаах» диең ырыа-ларын толортоон көрөөч-чүлэр биһирэбиллэрин ыл-дылар. Василий Алексее-вич репертуарын дөтөдөл музыкальнай салаһааччы-та Любовь Николаевна Зырянова оҕолорго өрүү үөрэтэр, билиһинэрэр.
Василий Алексеевич ырыаны айарын 1954 с. садалаабыта. Бастакы ырыаларынан С. Ильин тылларыгар «Барыта ана-ар» уонна С. Данилов тылларыгар «Аан баста-ан таптаатым» диең ырыа-лар билингиттэ дьылы дьон сөбүлээн ыл-

лыллар.
1956 с. Мэңгэ-Хаҕалас оройуонугар культура дьэитигэр баянист-хоп-мейстерынан үлэһит сыл-дьан хорга анаан И. Го-голев тылларыгар «Уһу-гун, доһоруом, уһугун» диең ырыаны уонна олох-тоох автор Бэрт Хара тылларыгар хас да хоро-вой ырыалары айбыта. Кини ырыаны айарга, чо-чуйарга уонна фортепиано-ба аккомпанимент су-руйарга 1958 с. музы-кальнай училищеба Грант Арамович Григорьянга үөр-рэммитэ. Онтон үһүлүчү талааннаах буолан са-галыны 1964 с. Москвада Гнесин аатынан педаго-гической институтка про-фессор Г. Литинскайга гармонияба, полифонияба уонна оркестровкаба үөр-рэммитэ.
Василий Алексеевич бэ-йэтин ис дууһатыгар уон-на айар үлэтин ис хоһо-нугар сөп түбэһэр композитордарынан Бетховени уонна Сергей Рахманино-вы ааттыр. Онтон саха композитордарыттан Вла-димир Кеенофонтовы, Ло-кадий Самойловы уонна Кирилл Герасимовы ол-дорор. Кини ырыаларын, айымньыларын саха бил-лилээх поэттара С. Да-нилов, И. Гоголев, С. Да-дакинов, П. Тобуруока,

Д. Апросимов, Б. Хара, Сомоһотто, И. Кузьмин, о. д. а. хоһоонноругар сөбүлээн суруйар.
Этиллиттин курдук, Василий Алексеевич араас көрүгүнэ барытыгар үлэ-лэр. Саха нуруотун кини туттар ырыаһыта Сергей Афанасьевич Зверев—Кыыл Уола үңкүүлэригэр олоһуран 4 чаастаах сим-фонической үңкүү-сюита-ны суруйа сылдьар. Те-атрга турбут И. Гоголев «Лена сарсардата» дра-матыгар, И. Бочкарев «Туундара тулутта», «Партизан Гавриил Еро-ров», Илья Находкин «Суоһалдыма Толбон-ноох» диең спектакла-рыгар музыка суруйбута уонна «Эрэл» үңкүү на-роднай ансамблыгар диең олоһо-балет музы-катын айбыта.
Үтүө көрдөөх эдэктээх ырыалар эмэ бааллар. Холобур, В. Башарин ты-лларыгар «Сэрэх кини», П. Тобуруока тылларыгар «Уоһук Уолчаан» о. д. а. Василий Зырянов сун-нүдүн Хоровой ырыаны айааччы. Кини ырыа-ларын темата араас, дууһа-та истиг, мелодията сип-пит — холпугут тутулаах, музыкальнай тыла сүр-дээх этинг, кини өйүгэр хаалымтыа.

60-с сыллардаахха ки-ни ырыаларын республи-каба кинигик тарбанан ыламмытара. 1995 сыл-лаахха—Кыайы 50 сы-лыгар ананан республи-каба ытытылыбыт ырыа конкурсугар П. Тобуруо-ка тылларыгар суруйбут «Ким да умнулубат, туох да умнулубат» диең ырыата 2 премиянан на-бараадаламмыта. Быйыл Максим Аммосов 100 сааһын туолуутугар анаан музыкальнай айымньы су-руйа сылдьар.
Үөдэй нэһилиэгэр Васи-лий Алексеевич хору бу сурук авторынан уонна А. П. Яковлеваһын 1989 с. тэрийбиттэрэ. Онтон ыла 30-ча кини кыһэ тү-бүктээх үлэлэрин кэннит-тэн түмсөн ырыа дыкты абылаһар ылларан ыл-дыллар. Хор нэһилиэк, улуус иһигэр билингэ-Дьоккуускай куоракка ик-китэ киирэн ыллаата. Уус-Алданга С. Васильев аатынан хоровой ырыа конкурсугар, кыттан миэстэни ылбыта. Били-гин Үөдэйгэ хорга оҕо-туттан кырдыраһыгар тиниэ ыллыллар.
Онтон быйыл улуус кырдыраһастарын орто-гар ытытылар фестивал-га биһиги нэһилиэкпит кырдыраһастарын хордара эмэ биһирэни түмүк

концерта киллэрилиннэ. Бу фестивалга В. Зыря-нов «М. Аммосов туһу-нан ырыата» ирдэнниллэр хор быһытынан киирби-тэ кэрэхсэбиллээх.
Бу кыһэ буолан аас-пыт ырыа дьоро чаһы-гар В. Зырянов «Хотугу гимн», «Чэй туһунан ырыа», «Уйгулаах ыһаах» о. д. а. ырыалара хор толоруутугар ылланы-лар. Василий Алексеевич ырыаларын смена вете-раннара Е. Кондакова, Д. Черноградская, Г. Та-тарнинов, М. Соловьев, А. Мохначевская, Н. Лиха-нова, Е. Неустроева, о. д. а. үөрүүлээхтик толор-дулар. Биэчэргэ ССРС Културатын туһуна. Дьоккуускайдаағы опера, балет театрын хорун ар-тыһа Дмитрий Тихонов, Нам улуунун билингээх мелодина Гаврил Слеп-цов кыттан юбиляры эбэр-дэлээтилэр. Кини айым-пыларынан толорон көрөөч-чүлэр биһирэбиллэриң ыллылар.
Юбилярга анаан букун истиг-иһирэх тыллар эти-линнилэр, бэлэхтэр тут-тарылынылар. Ол тыл-ларга кыттыһан айар та-лаангы аартыга арыйхай буоллун, ырыаг кынат-таннын, санааг саргылан-нын диең алгыһытын тиздэбит, үтүөнү-кэрэни, үөрүүнү баһарабыт!
Е. Г. НЕУСТРОЕВА. Үөдэй дьаһыла-садын сэбиэдиссэйэ.

СОКУОНУ БИЛИЭХХЭ, ТУТУҢУОХХА, ТУҢАНЫАХХА

Биир силиэстийэ хрониката

«Тохсунньу 31 күнэ Нам селотугар гр. Терентьев кырбаммыт. Кырбаабыт дьонго Чудиновка, Петровка холуобунай дьыала тэриллэн силиэстийэ ытыллар. («Энгиэли» хаһыат. 1996 с. олунньу 17 к., «Криминальной хроника»).

1996 с. тохсунньу 31 к. кизэ 8 чаас кэиниттэн Намнаабы ИДЬУО участковой инспектора Дьяконов Г. Е., гр. М. М. Петрову үлэтир сириттэн кэлэн «гр. Терентьевтан сайбылыанна кинилэ, ону баран быһаарсыахха» диин, тутан идэин ИВС-ка тоух даваны докумуон огорбокко эрэ хаайар.

1996 с. олунньу 2 к. дежурнай инспектор Г. Говоров кэлэн М. М. Петрову, тоух даваны матырыйаала суох хаайылла сатарын иһин, ИВС-тан таһаарар. Ити кэмгэ участковой инспектор Дьяконов кэлэн М. М. Петрову төптөрү ИВС-ка хаайар уонна албыннаан, киниэхэ бытархай күлүгэнистибэ иһин административнай протоколу эрдэтээгичи чыһыланан илии баттар. Эмиэ ити күн, Дьяконов Г. Е. повестканан гр. Г. И. Чудиновы ыгыран баран, ИВС-ка хаайар.

1996 с. олунньу 2 к. следователь Васильев К. П., участковой Дьяконов Г. Е. ситэ хомуйбатах, чинчийбэтэх матырыйаалыгар олобуран, М. М. Петрову уонна Г. И. Чудинов утары РФ ХК 206 ыст. 2 ч. 53216 №-дээх холуобунай дьыаланы көбүтэр.

1996 с. олунньу 2 күнүттэн 5 күнүгэр дылы Петрову уонна Чудиновы хаайа сытан участковой Г. Дьяконов, следователь К. Васильев, уголовнай розыск үлэнииттэрэ М. Тоскин, Д. Никифоров уларытына сылдьан быстала суох доппуруостуулар, огорботох буруйдаарыгар билиннэрэ сатыллар. М. Тоскин уонна Д. Никифоров доппуруос кэмгэр М. Петрову кырбыллар.

1996 с. олунньу 2 к. эмсэбэлээбит Терентьев Нам олохтообор Г. К. Балсуковка Якутскайтан сурук ытар, «Ыксалынан, ийэм малдыбытыгар Москваба бардым. Чудинов миэхэ кыһырыбатын, мин эйнэхэ хайдах буолбутун атыннык көпсөбүтүм, кинини көрүстэхпинэ, мин сымыстарбыппын этээр, кэллэхпинэ барытын быһаарыам» диин.

1996 с. олунньу 19 к. эмсэбэлээбит Терентьев Балсуковка Москваттан сурук уонна Нам прокурорун Шапошников аатыгар сайбылыанна ытар. Сайбылыаннаытыгар кинини тохсунньу ый бүтүүтэ Нам селотугар билбэт дьонно кырбаабыттарын туһунан уонна участковой Дьяконов күһэйи туран, Петровтаах Чудинов утары сайбылыанна суруйтарытын туһунан суруйбут.

1996 с. кулун тутар 2 к. Намнаабы ИДЬУО дознавателэ Сидорова М. В. 53216 №-дээх холуобунай дьыала ыстатыатын ХК 112 ыст. 1 ч. уларытар уонна өрүттөр эйэлэспиттэрин дьыаланы тохтор. Бу дьыала тохтоуллубутун туһунан Нам прокурора Шапошников М. И., 18.03.96 Чудинов сайбылыанна биэрбитин эрэ кэиниттэн 26.03.96 биллэрэр.

1996 с. кулун тутар 22 к. М. М. Петров, Г. И. Чудинов «Энгиэли» хаһыат редакциятыгар, дьыала сабыллытыннан, 17.02.96 публикацияламмыт информацияга харда эппиэт (опровержение) таһаарын диин сайбылыанна биэрэллэр.

1996 с. кулун тутар 28 к. «Энгиэли» хаһыат редактора харда эппиэт (опровержение) биэрэртэн, матырыйаалы ИДЬУО пресс-киинэ биэрбитэ диин матыһыптаан, акаастанар.

1996 с. муус устар 4 к. Саха республикатын прокуратурата көмүскээччи В. Гоголев ходатайствотунан дьыаланы надзор бэрээдэгинэн көрөн баран, Петровтаах Чудинов дьайыларыгар холуобунай буруй састааба суоҕа дакаастанан, 53216 №-дээх дьыаланы тохтор.

1996 с. муус устар 7 к. «Сахаада» хаһыат 9 №-гэр В. Гоголев «Противостояние, или чудеса с Чудиновым...» ыстатыата тахсар.

1996 с. муус устар 10 к. Чудинов уонна Петров Нам улуунун суутугар Намнаабы ис дьыала отделтан моральной хормунуу төлөтөргө ирдэ

бил киллэрэллэр.

1996 с. ыам ыйын 8 к. «Энгиэли» хаһыакка «Чинэй ааптын теннөрөргүтүтэр...» диин ааттаах Г. Е. Дьяконов сайбылыаннаытыгар олобуран, ким даваны илии баттаһына суох (анонимнай) ыстатыа тахсар. Бу ыстатыага Саха республикатын прокуратуратын уураабынан, Чудиновтаах Петров дьайыларыгар буруй састааба суоҕунан 53216 №-дээх дьыала сабыллытын туһунан ахтыллыбат.

1996 с. ыам ыйын 20 к. Намнаабы ИДЬУО көрдөһүүтүнэн 53216 №-дээх дьыаланы тохторот туһунан республика прокуратуратын уурааба көтүлүлэр, бу дьыала Нам прокуратуратыгар эбии силиэстийэ ытыллар.

1996 с. алтынны 14 к. 53216 №-дээх дьыала Нам прокуратуратын РФ ХПК 6 ыст. (в связи с изменением обстановки) олобуран сабыллар.

1996 с. сэттиньи 12 к. көмүскээччи В. Гоголев ходатайствотыгар олобуран, республика прокуратурата Нам прокуратуратын уураабын көтүрэр уонна өссө эбии силиэстийэ ытар.

1997 с. тохсунньу 20 к. Нам прокуратуратын следователэ И. М. Охлопков, 53216 №-дээх дьыала 1996 с. ахсынны 27 к. Чудинов уонна Петров дьайыларыгар холуобунай буруй састааба суоҕунан сибээстээн сабыллытын туһунан гр. Чудиновка биллэрэр.

Манн таһынан, гр. Чудиновка биллэрбөккө сылдьан, 1996 с. бэс ыйын 20 к. МОБЭП Намнаабы отделын оперуполномоченнайа Москвитин З. С. гр. Г. И. Чудиновка РФ ХК 147 ыст. 3 ч. (мошенничество), 175 ыст. (должностной подлог) 53216 №-дээх холуобунай дьыала тэрийбитэ уонна 1996 с. балаан ыйын 20 к. РФ ХПК 6-1 ыст. (коллектив керүүтүгэр порукага бизрин) дьыаланы саппыта билиннэ. Бу дьыала эмиз ангардас гр. Посельскай М. Г., икки баһынай хаһаайыстыба кыттыһан олодубут хортуппуйун хорон сибэти дакаастанан Саха Республикатын Урдүкү арбитражнай суутун уураабынан «Өлөнөөх» баһынай хаһаайыстыба

ба (урукку баһылыга Чудинов) 40500000 солк. төлүөхтээбиттэн куотуна сатаан, киллэрбит санабылыаннаытыгар эрэ олобуран тэриллиитин уонна тоух даваны силиэстийэ дьыалыта оҕоһуллубакка сабыллыбыт.

Гр. Чудиновы силиэстийэ ыгыран доппуруостуу да сылдыбатахтар, дьыала тэриллиитин туһунан киниэхэ биллэрбэтэхтэр даваны. Бу сымыйа дьыала уураахтарын Намнаабы ИДЬУО начальнига Павлов М. М. уонна Нам улуунун прокурора Шапошников М. И. бигэргэппиттэр. 53273 №-дээх холуобунай дьыала сокуоннай суоҕа дакаастанан, республика прокуратуратын 1997 с. олунньу 28 күнүгэр уураабынан көтүрүллүбүтэ.

Үөһэ ахтыллыбыт Урдүкү арбитражнай суут сокуоннай күүһүгэр киирбит уураабы билигин даваны, улус прокурора Шапошников М. И., сымыйа дьыалага олобуран улус суутугар киллэрбит сурутуттан харгыстанан, туолбакка турар.

1997 с. холуобунай розыск сотрудник М. Тоскинга эмиз кырбааһыныга холуобунай дьыала көбүтүлүнэ.

Үөһэ этиллибиттэртэн көстөрүн курдук, участковой инспектор Г. Е. Дьяконов гр. Г. И. Чудиновка өстүйүн, гр. Терентьевка сымыйа сайбылыанна күһэйи туран суруйтаран, буруйа суох дьонго холуобунай дьыала тэрийтэритин, эппиэтинэстэн куотуна сатаан, «мундир чиний» харыстабыта буолан, сыһансоһон сылтан ордук, гражданныр Г. И. Чудиновы, М. М. Петровы уонна кинилэр дьинэ кэргэнэрин сүгүн олодубакка, үлэлэппэчкэ силиэстийэлээтилэр, сокуоннайа суох көгүлэрин быһа сырытылар. Гр. Петрову кырбаатылар, гр. Чудиновка, бэйэтигэр биллэрбөккө, холуобунай дьыала тэрийэ сырыттылар.

«Сокуон тутуһулууга диин бари өрүттэри итэн, тэннин тутан, ыараннатын, соботох биир кыдыгы булан, бар дьон истигитигэр таһаары буоллар». («Энгиэли» хаһыат. 1996 с. ыам ыйын 8 к. «Сокуону билиэххэ, тутуһуохха, туһаныахха»).

И. И. АНТИПИН. Нам с.

КОММЕНТАРИЙ ОННУГАР

«Сахаада» 1996 с. муус устар 7 күнүгэр «Противостояние, или чудеса с Чудиновым...», 1997 с. кулун тутар 13 күнүгэр «Сколько веревочке ни виться или Противостояние продолжается» дээх правозащитник В. Гоголев ыстатыыалара Нам улуунугар милицейскай-прокурарскай беспредел бүрүкээбитин курдук даһыһан туран дьон-сэргэ санаатыгар ингэрэр.

В. Гоголев эргитэн аҕала-аҕала онто да суох дүүүлгэ-сэмэҕэ турбут дьыалалары ырытар, бу чаччылары кистиригэ холонуу баара эбитэ буоллар кини өйдүө этэ, «дьэ, кырдык маладьыас», уот харахха саайбыт диин.

Оттон ити «Противостояние...» диин ааттанар 53216 №-дээх дьыаланы билсэн баран бу правозащитник юрист быһытынан дьыаланы кырабытык, тэҥиэн керөрүгэр бэркэ саарбахтаатым. Баҕардар адвокэд буолуо... очотугар суут мунһабын иннинэ көмүскүүр этинити тутулуга суох хаһыакка бөчөттэтэрэ отой да өйдөмөт.

Суут өтөр да буолар кыаба суох. Тоҕо диэтэргит эмсэбэлээбит В. Терентьев сирдээн тимирбитэ, халлааннаан көппүтэ биллибэт. Холуобунай дьыала сабаланытыгар тус бэйэтэ илии баттабыт көрдөрүүтэ баар, онно кинини Чудиновтаах Петров кырбаабыттарын туһунан ырылыччы ыйылла сылдыар. Баҕар сымыйа буолуо, ол эрээ суут кумаарыны эрэ керөр, ону В. Гоголев юрист быһытынан бэркэ билэр буолуохтаах.

Эмсэбэлээбит Терентьев Якутскайтан суруйар көрдөрүүтүн уларыппатах, арай биричинитин быһаарым диибит. Оттон Москваттан ыһпыт суругар (Г. Балсуковка) уонна сайбылыаннаытыгар (прокурорга) отой да атын буочар дьэрэлиэ сылдыар. Эксперт-графолог тоух дьэ эбитэ буолуой?

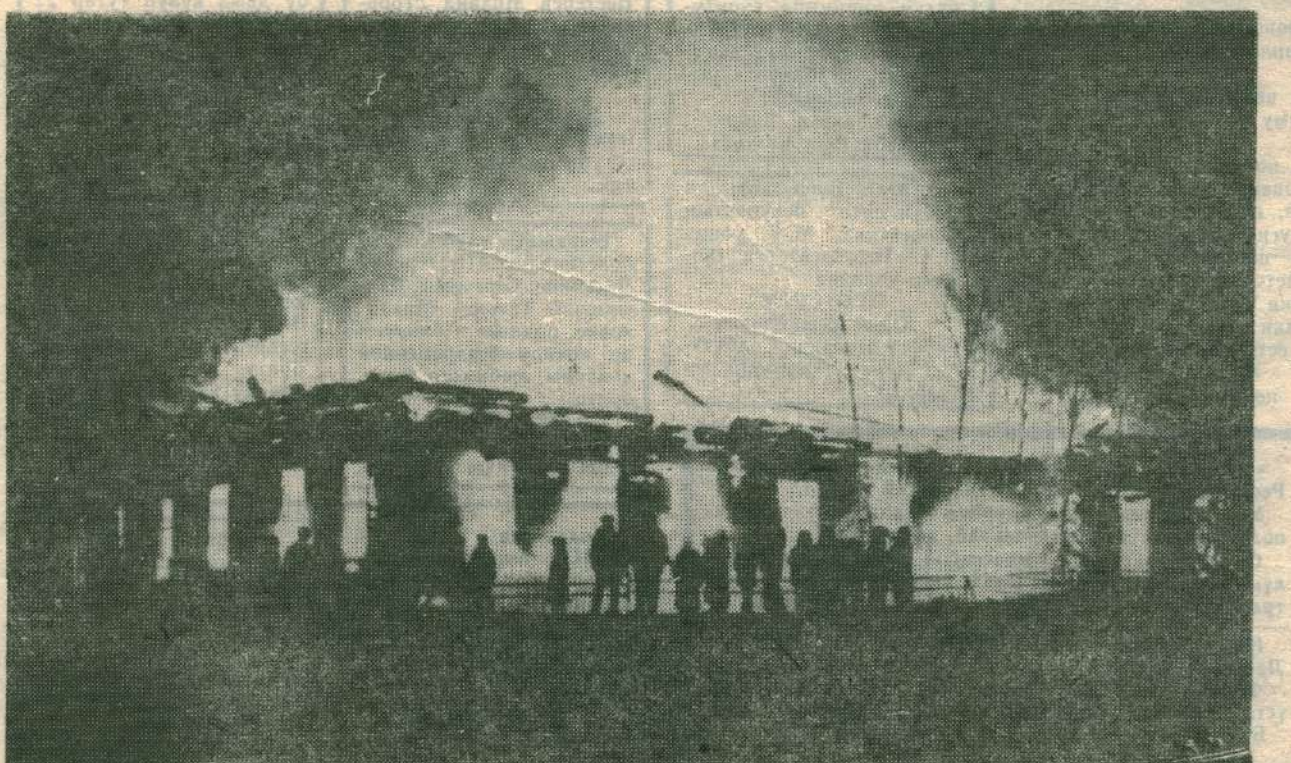
В. Терентьев Москватаабы аадырыһынан улус прокуратуратын следователэ И. М. Охлопков Москва к. прокуратуратыгар туспа поручение ытар. Манна «дьыала сүннүүнэн гр. В. И. Терентьевы доппуруостууларыгар, уорбалаанааччы Г. И. Чудиновы, М. М. Петровы хаартысканан билиннэри ыталаарыгар» көрдөспүт. Ити 1996 с. балаан ыйын 2 күнүгэр этэ.

1996 с. сэттиньи 6 күнүгэр Москва куорат Измайловскай межрайоннай прокуратуратын следователэ П. В. Ильин эппиэтэ кэлэр: «Адрес — г. Москва, ул. 7-я Парковая, дом 19, кв. 64 проверен сотрудниками ОБД МО «Измайлово», дверь никто не открывал. Соседи по лестничной клетке объяснили, что, кто такие Терентьевы не знают, данную квартиру занимала семья Козловых, которая освободила ее в связи с переездом на другую квартиру. В РЭУ № 57 получена справка о том, что в данной квартире Терентьева никогда не проживала» (дист дела 61).

Очотугар Терентьев Москваттан ыһпыт суруктара подделка буолалларыгар тийэллэр. Юрист В. Гоголев бу түгэни сорунуулаахтык тумнар. Ол оннугар улус хаһыатын наадалаах, наадала да суох сирдэргэ кыбыталаабыт. Улууска бэрээдэги харыстыыр органнарга хам-түм тахсар түктэри быһылыары «Энгиэли» хаһыат «Сокуон сутурукка дуо?» диин ыстатыыалар цикларыннан саралаабыта. Онно чаччы буруйдаахтары кистиригэ холонуу баара, хаһыакка ыстатыа кэинэ буруйдаахтар миэрэҕэ тардыллыбыттара.

Онон 53216 №-дээх холуобунай дьыалага точка туруор эрдэ. Улуус прокурора М. И. Шапошников 1997 с. тохсунньу 20 күнүгэр прокуратура следователэ И. М. Охлопков дьыаланы сабар туһунан уураабын көтүрэн турар. Бу дьыалага логическай түмүгү эмсэбэлээбит В. Терентьев, этэргэ дылы «свидетель всех времен и народов» туруорар кыахтаах. Ону юрист В. Гоголев бэркэ диин өйдүүр буолуохтаах.

В. КАСЬЯНОВ.

01—СЭРЭТЭР

СИБЭЭС—СУҢАЛ КӨМӨ МЭКТИЭТЭ

Дьокуускай куорат баһаарынай сулууспата нэдиэлэҕэ ортотунан 20 быһылааны уодьуганньыр. Билиги улууспут ыксаллаах ыгырыыны эрэ ылынааччылар ааспыт сыла устата 36-та тахса сыралана сырыттылар. Ыйга 3 түптэлэни түрбүнэ тиксэ. Тонгулаах-хатыылаах ахтыһыны тус-тускай сиргэ икки бөдөн тутуу утуу-субуу кутааламмыта. Педучилище мастерской, «Үүнэр» КП гарааһа. Былырын сайынны тыааллаах күрүдүүр күчүскү кэмгэ Хабаровскай кыраайга хоспох баһаарытан саҕалаан Литовка бөһүөлөк анара умайан 173 ыал дьэйтэ-уота суох хаалбыта.

Намнаабы анал этэрээт воензированнайга уларытылына. Армия сулууспатын ааспатахтар сыйыллан, аймактара сууттаммытар туоратыллан «годен к строевой» диин медицина көрүүтэ түмүктээхтэр наарданнылар, үөрэхтээҕэ -эрэмцилээҕэ талылына.

Уталытыллыбат суһал көмө оҕоһулуутун мектиэтэ

А. НОВГОРОДОВ.

ВНИМАНИЮ ПРЕДПРИЯТИИ

Распоряжением Правительства Российской Федерации от 18 мая 1996 г. № 1149-р утвержден план подготовительной работы по введению системы обязательного социального страхования от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний.

В целях получения полных и достоверных данных о затратах предприятий, связанных с травматизмом на производстве и профессиональных заболеваний, начиная с I квартала одновременно с формой 4-ФГСС РС(Я) предприятия сдают отчет по травматизму по прилагаемой форме.

код страхователя	код по ОКОНХ	ПЕРИОД	ГОД
Наименование страхователя			

СВЕДЕНИЯ

о затратах, связанных с травматизмом на производстве и профессиональными заболеваниями

1. Численность работающих и фонд оплаты труда

Таблица 1

ПОКАЗАТЕЛИ	№№ строк	Всего с начала года
1	2	3
Среднесписочная численность работающих, чел.	1	
Общий фонд оплаты труда, на который начисляются страховые взносы по социальному страхованию, млн. руб.	2	

II. Материальные последствия несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний

Таблица 2

Виды возмещения вреда	№№ строк	Начислено (тыс. руб.)	Количество дней, выплат
1	2	3	4
1. Пособие по временной нетрудоспособности в связи с трудовым увечьем или профзаболеванием	1		
2. Ежемесячное возмещение утраченного заработка — всего	2		
в том числе возмещение вреда иждивенцам в связи со смертью кормильца	3		
3. Компенсация дополнительных расходов	4		x
4. Единовременное пособие	5		
5. Возмещение морального вреда	6		
6. Выплаты в возмещение вреда, не полученного своевременно	7		
7	8		
ВСЕГО: (сумма строк 1—8)	9		x
КОНТРОЛЬНЫЙ ИТОГ (строки 1—9)	10		

Руководитель предприятия (организации, учреждения) _____ (подпись)
 Главный бухгалтер _____ (подпись)

Составляется нарастающим итогом с начала года в 2-х экземплярах и представляется ежеквартально одновременно с формой 4-ФГСС РС(Я) (Фонд социального страхования Республики Саха (Якутия)) по месту регистрации не позднее 15-го числа следующего за отчетным кварталом месяца.

ПОРЯДОК ЗАПОЛНЕНИЯ

В представляемой форме указываются сведения о затратах предприятия (организации, учреждения) в связи с несчастными случаями на производстве и профессиональными заболеваниями в соответствии с действующими Правилами возмещения работодателями вреда, причиненного работникам увечьем, профессиональным заболеванием либо иным повреждением здоровья, связанными с исполнением ими трудовых обязанностей, утвержденных Постановлением Верховного Совета Российской Федерации от 24 декабря 1992 г. № 4214-1 с учетом изменений и дополнений, внесенных Федеральным Законом от 24 ноября 1995 года № 180-ФЗ (далее Правила). Сведения представляются по всем работникам, пострадавшим на производстве за все годы деятельности предприятия (организации, учреждения), получающим выплаты в возмещение вреда в отчетном периоде (включая работников, которым предприятие выплачивает возмещение вреда в качестве правопреемника).

Сведения в графу 3 строки 1 и 2 таблицы 1, в графы 3 и 4 строки 1 таблицы 2 переносятся из формы 4-ФГСС РС(Я) «Расчетная ведомость по средствам Фонда социального страхования РФ».

В графе 3 строки 2—8 таблицы 2 отражаются причитающиеся к выплате начисленные суммы возмещения вреда, независимо от того, выплачены они фактически или их выплата задерживается по каким-либо причинам.

В графе 4 таблицы 2 под количеством выплат имеется в виду количество начислений соответствующих выплат, причитающихся пострадавшему (иждивенцам по случаю смерти кормильца).

В графе 3 строки 4 таблицы 2 отражаются начисления по оплате пострадавшим дополнительного питания, приобретения лекарств, протезирования. Специального медицинского и бытового ухода, санаторно-курортного лечения, приобретения специальных транспортных средств, обучения и переобучения и других расходов по их социальной, медицинской и профессиональной реабилитации пострадавших.

В графах 3 и 4 строки 7 таблицы 2 отражаются соответственно суммы и количество выплат возмещения вреда, начисленных в соответствии со статьей 51 Правил, а также суммы штрафных санкций (пени, судебные издержки и др.).

Отчет представляют только те организации у которых есть возмещение вреда.
 М. Р. ПЕТУХОВА,
 уполномоченная ФГСС РС(Я) по Намскому улусу.

КЭРЭ ЭЙГЭТИГЭР

Ырыа арыаллаах ый

Сааскы ылааны күннэр үүнэр кэмнэригэр сөп түбэһиннэрэн М. К. Аммосов 100 сааһыгар аналлаах ветераннар фестиваллара ытылынна. Нам улууһа ый устата ырыа арыаллаах олордубут, айааннаатыбыт.

Сүргэбит көтөбүллэн, сүрэхпит нүөлүйэн ааспыт олохпут араас сырдык, сылаас кэмнэрин санаан, кэлэр көлүөнэбэ кэрэни сабаары түбүгүрэн туран кытынныбыт диир кырдыбаастар үөрүүбүт үрдүк.

Норуот талаана айар дьобуругар көстөр диир этилэр. Дьэ бу манна иһиттибит, көрдүбүт аҕа саастаах дьоммут олохторун устата кэрэни, дыктини бэлэхтин сылдыбыттара уоскуйбатах.

Түмүк икки түһүмэх концертка умсулбанаах дорбоон күүһүгэр уйдаран, хоһоон диир ис иэйин бэрилбит айымны буоларын истээчигэ өрө көтөбүллэн туран тириэригиттэрэ улахан махталы ыла.

Угкүү эриэккэһэ, тойук дорбоонноһо, чабырбах сытыта, сценка көрдөөбө көһүннэ. Саха норуотун суруйааччылары, мелодистара, композитордара айбыт араас ырыалара бу күнгэ иһиттер формалаах, жанрдаах айымсуолтатын өссө чигэтэн иһитиннэрбиттэрэ умнуллубат түгэннэр буолуохтара. М. К. Аммосов сырдык кэрэһэ норуотун сүрүбэр сылаһынан сыдыайда.

Маны барытын тэрийэн ыппыт улуус ветераннарын сэбиэтигэр (председатель М. В. Петроваба), үрдүк жюрига (председатель А.П. Синцеваба) кыттыбыт кырдыбаастар бары махталбытын этэбит.

Татьяна ГУРЬЕВА.

Баскыһыанньаба көрүн

1-я программа Канал ОРТ 07.10 Бор Бис Чирков в фильме «Голубая чашка Переход на летнее время 09.10 М.ф. нашего детства «Каникулы Бонифация» «Василиса Микулишна» 10.00 Новости 10.15 10.15 Непутевые заметки Дм. Крылова 10.30 Пока все дома 11.10 Утренняя звезда 12.00 Армейский магазин 12.30 Играй, гармонь любимая 13.00 Провинциальные Истории 13.30 Серилал «Подводная одиссея команды Кусто» «Великий поход лангустов» 14.20 Смехопанорама Ведущий—Е. Петросян 15.00 Новости (с сурдопереводом) 15.20 Серилал «Симфонические тайны» 15.50 Клуб путешественников 16.35 Возвращение Третьяковки История одного шедевра 17.00 «Розовая пантера» М.ф. 17.25 «Один на один» Ведущий—А. Любимов 17.55 Счастливый случай 18.45 Погода 18.55 Жерар Депардьё в приключенческой комедии «Между ангелом и бесом» 21.00 Время 21.50 Киноафиша 21.55 «Гордость и предубеждение» 6-я серия (заклительная) 23.05 Клуб «Белый попугай» 23.55 Кэтрин Хепберн в трагикомедии «Последняя воля Грейс Кунгли» 01.35 Новости

время 09.00 «Приключения капитана Врунгеля» Мультф. 09.50 «Тайны темных джунглей» 6-я серия 10.40 Лотерейные новости 10.55 «Доброе утро, страна» 11.40 Присяга 12.10 Парламентская неделя Якутск 12.40 «Туннук» 13.05 «Рядом» 1. В студии —представители правоохранительных органов г. Якутска 14.30 «Аан дойду аартыктарынан» Канал «Россия» 15.00 «Противостояние» 6-я серия Якутск 15.50 «Рядом» 3. «Кушать подано» Крестьянский рынок «Сайсары» 4. В манере Пасторале 16.40 «Мөккүүрдээх кэспэтин» Ил Түмэн депутата А. С. Уаров 17.10 «Кылыһах» Элгэйи дьонун эйээркэй ырыата-тойуга Канал «Россия» 17.35 «Чокнутый». «Аладдин» Якутск 18.30 «Доруубуйа» 19.10 «Өлбөт үрдүк соргу» А. Е. Кулаковскай 120 сааһыгар Канал «Россия» 20.00 Вести 20.20 Мужчина и женщина 21.00 История любви «Еще раз про любовь» Худ. ф. 22.45 Рек-тайм 23.00 Зеркало 23.55 Русское лото 00.35 К-2 представляет: Алан Делон Жюльетт Бинош и Леонардо ди Каприо в программе «Последней воля Грейс Кюши» 02.00 «У всех на устах» Программа Натальи Дарьяловой. 02.15 Футбол без границ.

2-я програм Канал «Россия» 08.59 Переход на летнее

Реклама • Биллэриилэр • Реклама

К сведению водителей и руководителей предприятий. В связи с прохождением техосмотра автотранспорта, Намская улусная аптека предлагает:

Аптеки универсальные в картонной упаковке по цене—61500 тыс. руб.

Аптечка универсальная в пластмассовой упаковке по цене—73500 тыс. руб.

Самые дешевые одноразовые шприцы:
 5 мл по цене—550 руб.
 10 мл по цене—750 руб.

Средство для истребления вшей—Ниттифор. Высокоэффективное фитотерапевтическое средство—Илья Форте, обладает общеукрепляющим действием, повышает реактивность организма, предупреждает возрастные сосудистые изменения.

В ассортименте—витамины гематоген по цене—2350 тыс. руб., Ферверке УПСА, Аспирин УПСА, Эффералган УПСА, вит С УПСА Пакселадин.

Опытный врач-наркологи Батиевская Людмила Георгиевна проводит лечение от алкоголизма, табакокурения, заикания, из лишнего веса методом гипноза, кодирования иглоукалывания, дает консультации в здании улусного кинотеатра с 28 марта по 30 марта с 12 часов дня. Вход со стороны видеопроката.

Табаарыстарбы тыгар Татьяна уонна Михаил Дьяконовтарга таптыыр убайдара
ПЕСТЕРЕВ
 Юрий Михайлович ырахан ыарыттан өлбүтүн дириг кутурбамытын тиэрдэбит.
 Касьяновтар.

Күндү уолбут, убайбыт
ПЕСТЕРЕВ
 Юрий Михайлович эмискэ ыалдьан б. дь. кулун тутар 23 күнүгэр өлбүтүн диригник курутуйан туран бары аймахтарбытыгар, билэр дьоммутугар, табаарыстарыгар иһитиннэрэбит.
 Ийэтэ, аҕата, биригэ төрөөбүттэрэ, күтүөтэ.

Таллан Бүрэ аатынан Бөтүн орто оскуолатын коллектива М. Е. уонна Л. С. Пестеревтарга таптыыр уоллара
ПЕСТЕРЕВ
 Юрий Михайлович эмискэ ыалдьан өлбүтүн дириг кутурбанын тиэрдэр.

Намнаабы дьэ-уот коммунальной хаһаайыстыба муниципальной унитарнай предприятие администратията, профкома Пестерев Михаил Егоровичка, Пестерев Егор Михайловичка таптыыр уола, убайа
ПЕСТЕРЕВ
 Юрий Михайлович ыалдьан өлбүтүн дириг кутурбаннарын тиэрдэлэр.

Выражаем глубокое соболезнование Пестеревой Людмиле Сергеевне, Дьяконовой Татьяне Михайловне, родным и близким по поводу безвременной кончины любимого сына, брата
ПЕСТЕРЕВА
 Юрия Михайловича
 Одоноклассники 1975 г. в.

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, үлэ уонна тыыл ветерана
ФЕДОТОВА
 Татьяна Мионовна бу дьыл кулун тутар 22 күнүгэр 70 сааһыгар биһиги кэжкэбиттэн өлөн туораабытын бари аймахтарыгар, билэр дьонугар дириг кутурбанынан иһитиннэрэбит.
 Кыһа, уола, кийинтэ, сиэннэрэ.

Намская средняя школа № 2 выражает глубокое соболезнование ветерану педагогического труда Пестеревой Людмиле Сергеевне, отцу, сестрам, брату, жене и детям по поводу кончины дорогого любимого сына, брата, мужа, отца
ПЕСТЕРЕВА
 Юрия Михайловича

Коллектив Намского ЦГЭСН выражает глубокое соболезнование пошешнику санитарного врача Захаровой Раисе Ивановне по поводу кончины горячо любимой матери
ФЕДОТОВОЙ
 Татьяны Мионовны

Хамабатта орто оскуолатын оператора В. Д. Новгородовка, кини кээгэнигэр таптыыр быраата, уоллара
ВАНЯ
 хомолтолоохтук өлбүтүн дириг кутурбаммытын биллэрэбит.
 Оскуола коллектива.

Редактор В. Г. КАСЬЯНОВ.
ОТДЕЛЛАР информация, сурук; төрүт культура —21496, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640, Бухгалтерия — 21141.
 «Нам» телерадиостудия — 21632.
 Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дьэбит аадырыһын чуолкай ыйыг.
 Автор этэрэ мэлдьи хаһыат санаатынын бири буолуохтаах диир буолбат.

«Энсиэли»—Нам улууһун хаһыата; 678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
 Учредителлэр: Нам улууһун дьаһалтата, «Саха-полиграфиздат» национальная компания.
 С. Р. бэчээт уонна маассабай информация көгүлүн көмүскүүр региональная инспекциятынан регистрацияламмыт № Я 0085.
 Нам улууһун типографията: 678040, Нам с., Ленскэй уул., 85.
 Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэч. лисс. Нэдиэлэбэ үстэ тахсар. Индексэ 54889. Тиража 2362. Бэчээттэнэ 24.03.97 с. Сакааһын №-рэ 33.